

MOOS-BJERRE

Folkebibliotekernes værdi målt ved borgernes betalingsvillighed

Indhold

1. Konklusion
2. Tre betalingsvillighedsbegreber
3. Nærmere analyse af biblioteksværdisætning og kryds
4. Metode

1. Konklusion

Betalingsvillighedsundersøgelsen er gennemført på eget Moos-Bjerre initiativ med det primære formål at bidrage med et borgerperspektiv til aktuel ekspertpræget debat om biblioteker.

Vi har spurgt i alt 2.000 repræsentativt udvalgte danskere. Vi finder en gennemsnitlig værdisætning af folkebibliotekerne på 658 kr. pr. skatteborger eller 2,8 mia. kr. på samfundsniveau. Det er 63 kr. henholdsvis 268 mio. kr. højere end det faktiske nettodriftsudgiftsniveau i dag.

Borgerne værdisætter bibliotekerne meget højere, når de spørges om willingness to accept (WTA) end willingness to pay (WTP).

72 % af danskerne angiver, at de under ingen omstændigheder er villige til at acceptere, at de kommunale folkebiblioteker lukkes eller overgår til brugerbetaling - uanset skattelettelsens størrelse.

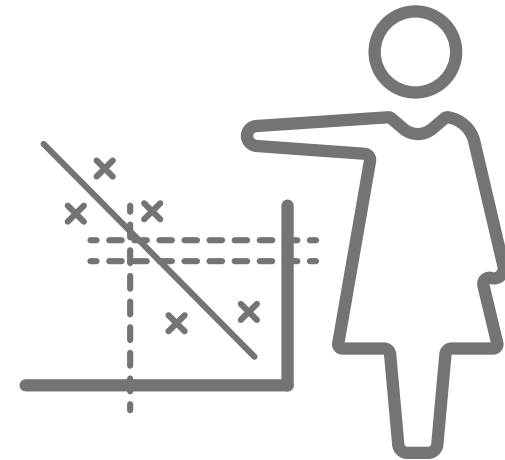
Type af værdisætning	På borgerniveau	På samfundsniveau
WTP	376 kr.	1.616.800.000 kr.
WTA	940 kr.	4.042.000.000 kr.
Beregnet værdi af folkebibliotekerne	658 kr.	2.829.400.000 kr.
Nettodriftsudgifter *2015	595 kr.	2.561.749.197 kr.

* Nettodriftsudgiften for 2015 er fremtidsdiskonteret til 2017 niveau vha. statens PL-faktor. Der er imidlertid ikke taget højde for, at biblioteksbudgetter i 2016 og 2017 kan være blevet reduceret, så forskellen ville være endnu større. Nettodriftsudgiften på borgerniveau er divideret med antallet af personer, der betaler kommuneskat i Danmark svarende til ca. 4.300.000.

1. Konklusion - fortsat

Analysen viser desuden, at:

- Borgernes værdisætning af bibliotekerne stiger med uddannelsesniveau og brugshyppighed af biblioteker
- Kvinder værdisætter biblioteker 53 kr. højere end mænd
- Funktionærer værdisætter biblioteker 105 kr. højere end ufaglærte
- Værdisætningen varierer med husstandens indkomst.



2. De tre betalingsvillighedsbegreber

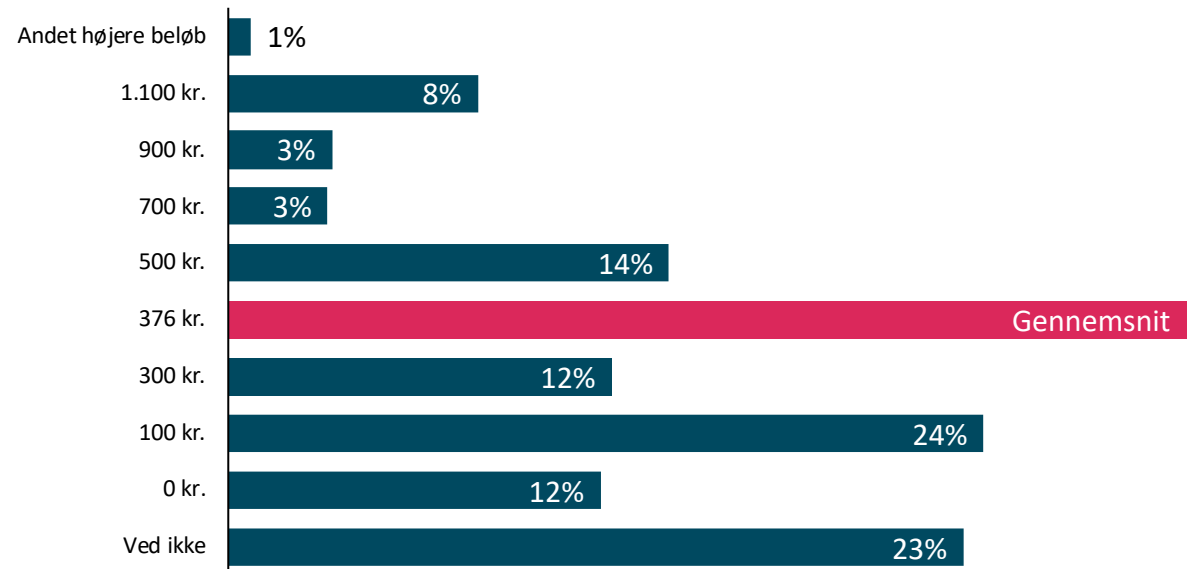
I spørgeskemaet er der anvendt to forskellige spørgeteknikker til afdækning af borgernes værdisætning af biblioteket. Først vil begrebet *WTP* blive uddybet.

Villighed til at betale (WTP)

Begrebet angiver den beløbstørrelse, borgeren er villig til at betale for biblioteksvæsenet.

Konkret er det målt ved at spørge: "Hvor meget er du maksimalt villig til at betale pr. år i skat, for, at vi har offentligt finansierede kommunebiblioteker uden brugerbetaling i Danmark?"

Beløbstørrelse man er villig til at betale for biblioteksvæsenet (WTP)



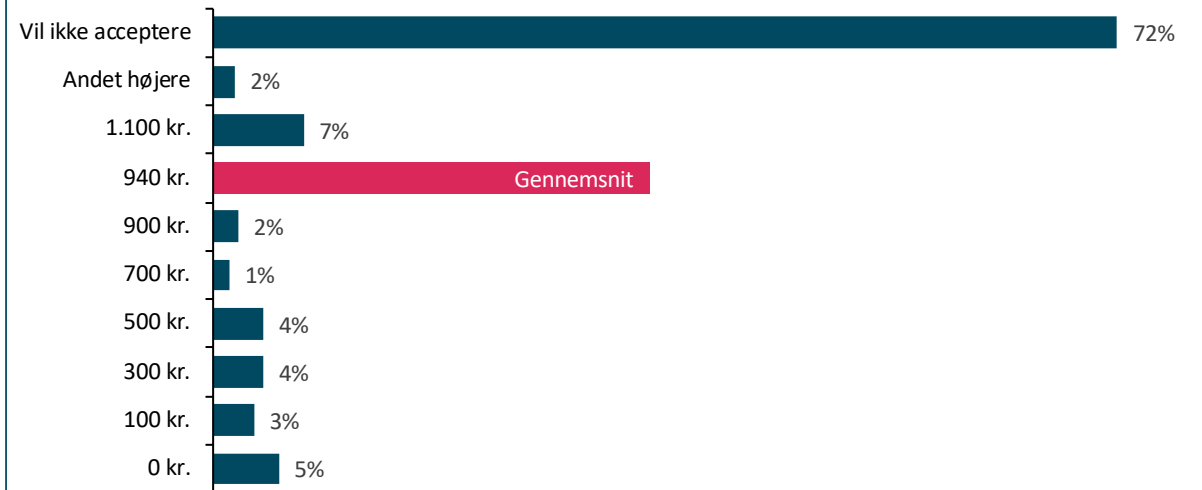
2. De tre betalingsvillighedsbegreber

Villighed til acceptere (WTA)

Begrebet angiver den beløbsstørrelse, borgeren kræver for at kunne acceptere en lukning af biblioteksvæsenet.

Konkret er det målt ved at spørge: "Hvor stor en skattelettelse skulle du have for at acceptere, at de kommunale folkebiblioteker lukker eller overgår til brugerbetaling?"

Beløbsstørrelse der kræves for at kunne acceptere en lukning af biblioteksvæsenet (WTA)



2. De tre betalingsvillighedsbegreber

I spørgeskemaet er der altså anvendt to forskellige spørgeteknikker til afdækning af borgernes værdisætning af biblioteket, og de to spørgeteknikker giver milevid forskel i betalingsvillighed ift. de kommunale folkebiblioteker. Begreberne kan siges at måle samme underliggende værdisætning, men spørgeteknikkerne *WTP* og *WTA* vil ofte hhv. under- og overestimere den egentlig værdisætning (jf. afsnit 4).

Værdisætning af biblioteksvæsenet

For at få et mere retvisende og stabilt udtryk for betalingsvillighed har Moos-Bjerre konstrueret et gennemsnitsmål for betalingsvilligheden. Sammenlægningen af de to respondentgrupper lader sig gøre, fordi grupperne er sikret ens gennem omfattende dataindsamling og efterfølgende vægtning på relevante baggrundsvariable.

Derfor vil vi i denne undersøgelse, når der skal foretages sammenligning mellem værdisætning af biblioteket og f.eks. uddannelsesniveau eller køn anvende et gennemsnit af de to begreber *WTP* og *WTA*.

Den gennemsnitlige værdisætning af biblioteket	658 kr.
95 % konfidensniveau	647 kr. – 668 kr.

2. De tre betalingsvillighedsbegreber

Værdisætningen af biblioteket varierer væsentligt afhængig af typen af værdisætning. Således er den gennemsnitlige forskel mellem villigheden til at betale for biblioteket og villigheden til at acceptere en lukning af biblioteket på 564 kr.

Den *sammenlagte* og mest retvisende værdisætning på 658 kr. er 63 kr. over nettodriftsudgiften* per skattebetalende borger.

Sammenholdes den sammenlagte værdisætning på samfundsniveau med de totale nettodriftsudgifter i 2015, ses det, at den anslåede værdi af biblioteket er ca. 268 mio. kr. højere end kommunernes samlede nettodriftsudgifter.

* Nettodriftsudgiften for 2015 er fremtidsdiskonteret til 2017 niveau vha. statens PL-faktor. Der er imidlertid ikke taget højde for, at biblioteksbudgetter i 2016 og 2017 kan være blevet reduceret, så forskellen ville være endnu større. Nettodriftsudgiften på borgerniveau er divideret med antallet af personer, der betaler kommuneskat i Danmark svarende til ca. 4.300.000.

Type af værdisætning	På borgerniveau	På samfundsniveau
Villighed til at betale (WTP)	376 kr.	1.616.800.000 kr.
Villighed til at acceptere (WTA)	940 kr.	4.042.000.000 kr.
Beregnet værdi af folkebibliotekerne	658 kr.	2.829.400.000 kr.

Nettodriftsudgifter <small>*dst.dk 2015, bib6</small>	595 kr.	2.561.749.197 kr.
--	----------------	--------------------------

3. Værdisætning af biblioteket

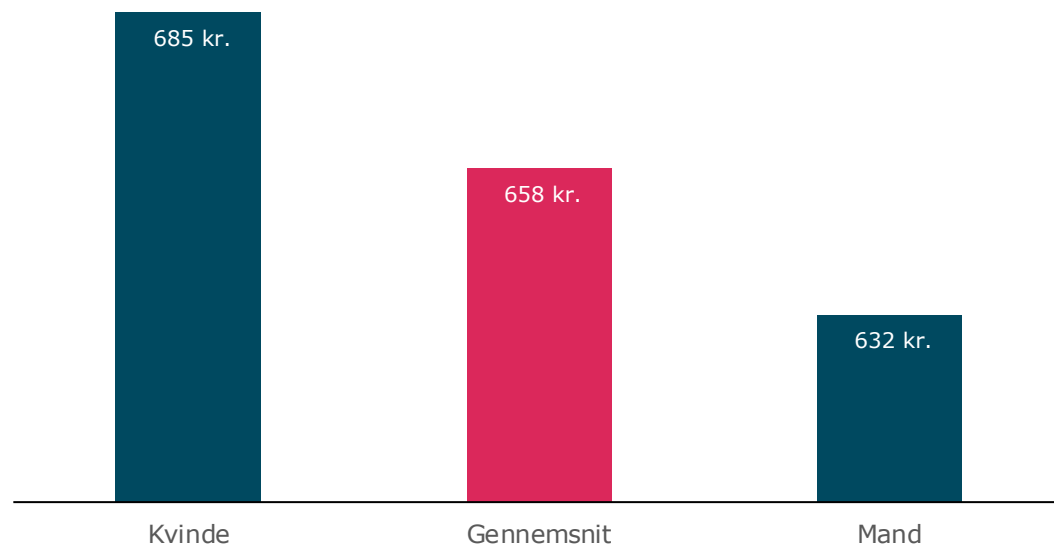
På de følgende slides vil værdisætningen af biblioteket blive sammenholdt med relevante baggrundsvariable. Således vil det f.eks. fremgå, hvor højt man værdisætter biblioteket afhængig af ens uddannelsesniveau eller køn.

Til hver af de følgende grafikker vil der blive kommenteret på interessante og store forskelle samt statistisk signifikante forskelle.



3. Værdisætning af biblioteket - **Køn**

Betalingsvillighed og køn

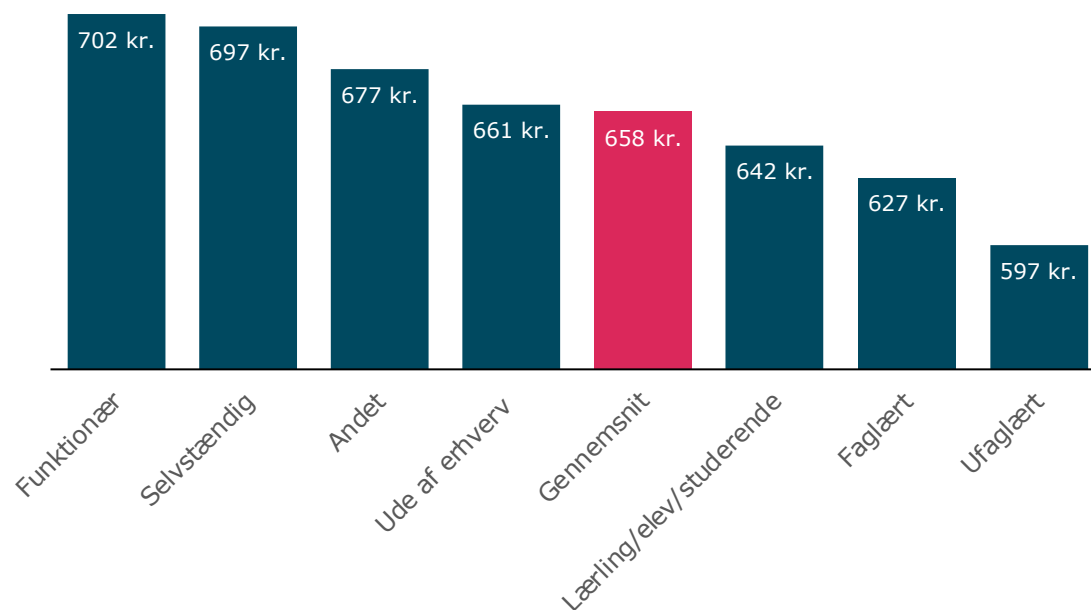


Det fremgår, at værdisætningen af biblioteket mellem kønnene varierer fra 632 kr. til 685 kr.

Således er den gennemsnitlige forskel mellem en mand og en kvinde på 53 kr.

3. Værdisætning af biblioteket - **Beskæftigelse**

Betalingsvillighed og beskæftigelse



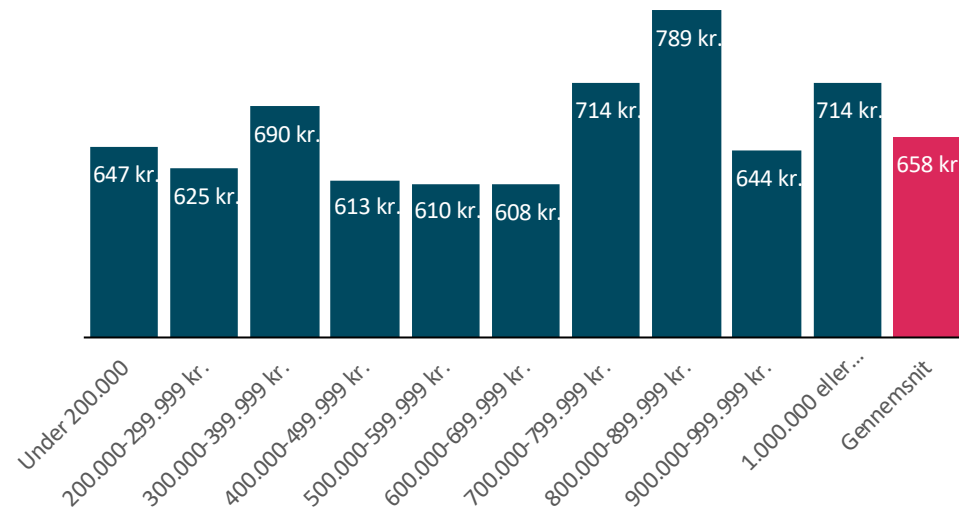
Det fremgår, at over de forskellige typer af beskæftigelse varierer værdisætningen af biblioteket fra 597 kr. til 702 kr.

Således er den gennemsnitlige forskel mellem en ufaglært og en funktionær på 105 kr.

*Kategorien 'Andet' dækker over de respondenter, som har angivet enten 'medhjælpende ægtefælle', 'ønsker ikke at oplyse' eller 'andet, noter:'.

3. Værdisætning af biblioteket - Husstandsindkomst

Betalingsvillighed og husstandsindkomst

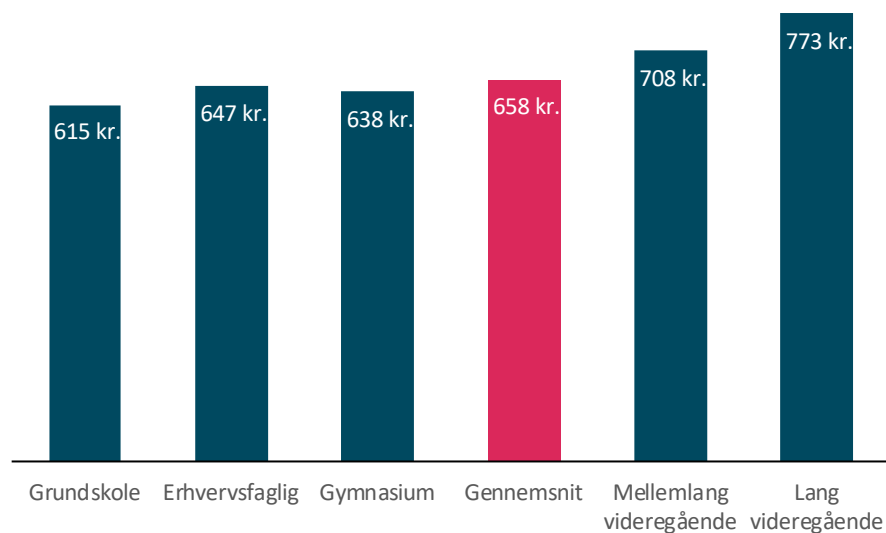


Værdisætningen af biblioteket mellem husstandsindkomstgrupperne varierer fra 608 kr. til 789 kr.

Således er den største gennemsnitlige forskel på 181 kr.

3. Værdisætning af biblioteket - Uddannelsesniveau

Betalingsvillighed og uddannelsesniveau



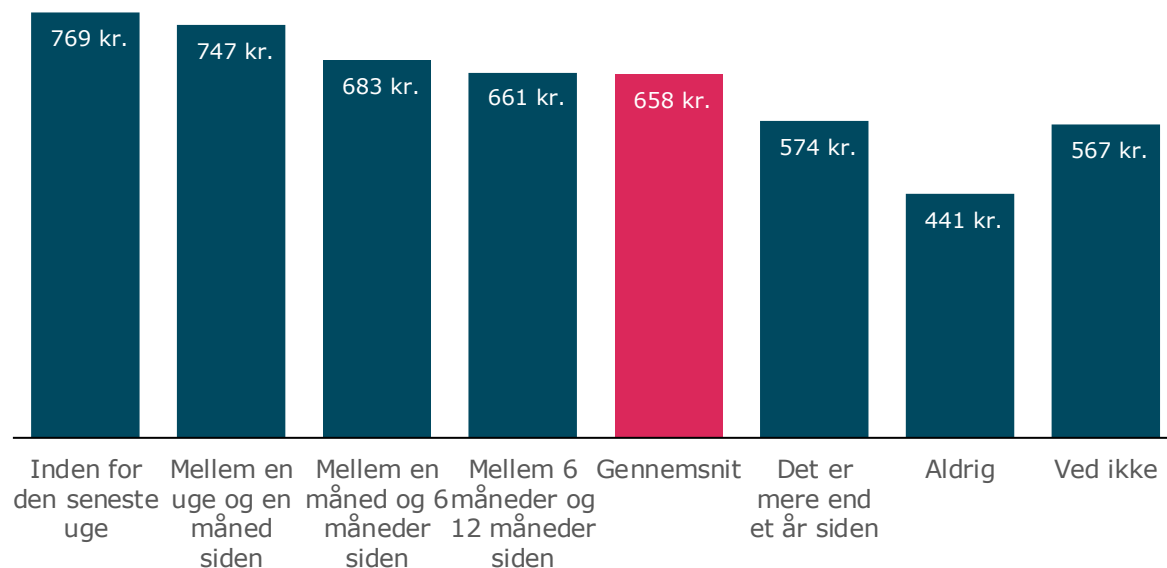
Det fremgår, at over de forskellige grader af uddannelsesniveau varierer værdisætningen af biblioteket fra 615 kr. til 773 kr.

Således er den gennemsnitlige forskel mellem et individ med grundskole som længst gennemførte uddannelse og et individ med en lang videregående uddannelse på 158 kr.

Samlet set er der en positiv sammenhæng mellem uddannelsesniveau og værdisætning af biblioteket. Jo længere ens uddannelse er, jo højere værdisætter man biblioteket.

3. Værdisætning af biblioteket - Brugshyppighed

Betalingsvillighed og brugshyppighed



Det fremgår, at værdisætningen af biblioteket mellem brugshyppighedsgrupperne varierer fra 441 kr. til 769 kr. Således er den største gennemsnitlige forskel på 328 kr.

Jo kortere tid siden det er, at man har anvendt biblioteket, jo højere værdisætter man biblioteket.

4. Metode

- **Dataindsamlingen**

Undersøgelsen er foretaget som en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt 2.000 repræsentativt udvalgte danskere i alderen 18-99 år.

- **Databehandling – vejning**

For at sikre det mest repræsentative datagrundlag er datamaterialet blevet vejret ift. populationens faktiske fordeling på; køn, alder, uddannelsesniveau, hustandsindkomst, region, andel med hjemmeboende børn og urbaniseringsgrad.

- **Statistisk signifikans**

Undersøgelsen indeholder et udsnit af den danske befolkning i alderen 18-99 år, hvorfor undersøgelsesresultaterne er forbundet med en vis usikkerhed. Der er derfor foretaget statistiske signifikanstest på resultater og omtalte forskelle.

At et resultat er statistisk signifikant betyder, at vi med 95 pct. sikkerhed kan udelukke, at der er tale om en tilfældighed.

Der vises og kommenteres som hovedregel kun på de resultater, der er interessante – dvs. hvor forskellen er af en vis størrelse – og statistisk signifikante på et 95 % konfidensniveau.

4. Metode - fortsat

- **Betalingsvillighedsbegreberne WTP og WTA**

En gængs måde at undersøge værdisætning af offentlige samfundsgoder på er gennem *villighed til at betale (WTP)* og *villighed til at acceptere (WTA)*.

- Villigheden til at betale for et givent gode afspejler det maksimale beløb, en person er villig til at betale for godet (WTP).
- Villigheden til at acceptere afspejler derimod det minimumsbeløb, en person skal kompenseres med, for at give afkald på et gode (WTA).

Forskellige spørgeteknikker afføder ofte forskelle i værdisætning.

Almindeligvis forklares forskellen med en indkomsteffekt, så betalingsevnen er udtømt før behovet for godet er opfyldt. Forskellen er almindeligvis størst for grupper med lave indkomster, et lavt uddannelsesniveau og for grupper bosiddende i mere rurale områder. Ligeledes har indkomstniveau, urbaniseringsgrad og uddannelsesniveau betydning for, hvor nemt muligheden for substitution af det offentlige gode opleves. Jo nemmere man oplever muligheden for at udskifte det offentlige gode med et privat markedsgode, jo lavere vil forskellen mellem WTP og WTA være.

Ydermere kan en del af forskellen tilskrives en tabsaversion, fordi tab normalt værdisættes højere end gevinster eller at det kan være krævende at overskue alle konsekvenser ved reduceret adgang til godet.

- **Det konstruerede betalingsvillighedsbegreb**

I spørgeskemaet er respondenterne blevet spurgt til deres betalingsvillighed på de to forskellige måder, WTP og WTA. De to typer af spørgsmål var randomiseret, hvilket betød, at halvdelen af respondenterne fik den ene type, og den anden halvdel fik den anden. Tilfældigheden sikrede, at de to grupper af respondenter er ens i gennemsnit.

Herefter har Moos-Bjerre konstrueret et gennemsnitsmål på baggrund af de to betalingsvilligheder. Det sikrer, at forskelle i resultater ikke "blot" skyldes forskelle i spørgsmålsformulering.

I analysen anvendes især det beregnede gennemsnitsmål for betalingsvillighed som udtryk for borgerens værdisætning af biblioteket.

Henvendelser angående rapporten kan rettes til:

Michael Moos-Bjerre

Telefon: 26 24 68 06

e-mail: michael@moos-bjerre.dk

m¹b